Nº6 Tardor 2021 Octubre — desembre

Girona Cultura

Entreactes

Ajuntament de Girona

Arts en viu

nyamnyam és un col·lectiu artístic format per Ariadna Rodríguez (Barcelona, 1980) i Iñaki Álvarez (Vic, 1975) i, al mateix temps, és un espai i estructura des dels quals impulsen, acompanyen i col·laboren amb projectes d'altres artistes, col·lectius i institucions. Els projectes que duen a terme se situen en els intersticis entre les arts en viu, el pensament crític, les arts visuals i les pedagogies, posant en joc les dinàmiques i eines pròpies de la creació artística per plantejar intervencions en els contextos específics en els quals treballen.

nyamnyam

TEXT: RITA ANDREU
FOTOS: ADRIANA GÁLLEGO

Ara ja fa gairebé dos anys que nyamnyam va decidir instal·lar-se a Mieres, des d'on treballeu i des d'on desenvolupeu el projecte del Mas nyamnyam. Què és el que fa que decidiu deixar Barcelona i instal·lar-vos aquí, i què vol dir intentar tirar endavant un projecte com el vostre tenint en compte aquest context?

Iñaki: Per a nosaltres és molt important la idea aquesta del lloc on estem. Ara som a Mieres, però no hem arribat aquí per casualitat. Abans d'arribar-hi, els projectes en els quals estàvem treballant ens portaven a viatjar molt, per això entenem que no ens escapàvem de la ciutat, sinó que la ciutat ja no era el centre. Quan vivíem a Barcelona, treballàvem sent molt conscients d'on estàvem; el nostre radi d'acció i d'interacció era la ciutat. Amb l'arribada de la Gal·la i en Juls —els nostres fills—, vam desenvolupar un grup de criança, on la interacció era sempre a partir de la ciutat. I així ho enteníem també en relació amb les nostres pràctiques. Quan comencem a allunyar-nos una mica de la idea de la ciutat, suposo que amb l'arribada d'aquests dos éssers que ens acompanyen, de cop i volta et planteges a quin lloc pots anar a viure que compleixi amb un seguit de coses que desconeixem. Aquest desconeixement dona peu a haver d'entendre i aquesta voluntat d'entendre ens porta a formular-nos preguntes i a qüestionar-nos de nou la nostra manera de fer.

Ariadna: Jo crec que hi havia tot un seguit de coses que fèiem a la ciutat, no sé si dir-ho ben bé així, però que entenem que passaven a la resistència: teníem un grup de consum a nyamnyam —a casa nostra— amb deu famílies més, un grup de criança compartida i desenvolupàvem projectes com *Són els microorganismes els que tindran l'última paraula,* que vam presentar a la Capella, que era un projecte d'investigació que es plantejava indagar en diferents contextos què vol dir això de la fermentació social, si és aplicable o no... Tot això responia a l'esforç d'explorar altres maneres d'organització social que ens permetien entendre moltes altres vessants de la nostra vida, ja sigui en relació amb l'alimentació, la socialització, la criança, la festa... Eren vies que existien a la ciutat, però que en un altre lloc, com és el cas de Mieres, són més fàcils perquè tot és més a l'abast. Pel tipus de pràctiques que estàvem desenvolupant en aquell moment —tant pel que fa als projectes propis com en l'acompanyament a altres col·lectius o artistes— enteníem que a la ciutat cada cop hi havia menys espai i menys temps. Teníem clar què volíem fer i que ho volíem fer d'una altra manera. I aquí, a Mieres, la qualitat d'aquest temps i d'aquest espai és molt diferent. Podem treballar com volem, mentre que a Barcelona començava a ser impossible. Volíem seguir fent-ho a la nostra manera, la criança, el menjar, la feina... i vam venir a parar aquí, en un context que és molt potent i que ho permet.

L'atenció al context és una qüestió central en els projectes artístics que desenvolupeu. Com us hi col·loqueu, com us relacioneu amb la comunitat del lloc i la resta d'agents, des d'on treballeu?

I: Sempre plantegem que la feina que fem sigui el màxim de situada i coherent possible i això fa que ens qüestionem constantment allò que fem, així com les nostres interaccions amb els diferents agents que intervenen o participen en el nostre projecte. Ens preocupa què és el que queda en el lloc, quan marxem.

"Sempre plantegem que la feina que fem sigui el màxim de situada i coherent possible, i això fa que ens qüestionem constantment allò que fem, així com les nostres interaccions amb els diferents agents que intervenen o participen en el nostre projecte."

A: És com si conviure fos una metodologia. El projecte que vam desenvolupar a Guadalajara (Mèxic) és un bon exemple en aquest sentit. *Ayer, hoy y mañana* és l'últim encàrrec que vam dur a terme abans de la pandèmia, i l'estratègia que vam aplicar va ser estar en el lloc el màxim de temps possible i treballar en un radi d'acció el més reduït possible, per tal que el que en sorgís fos el màxim de convivencial.

I: En aquest cas, nosaltres no formàvem part d'aquest context, però sí que podíem mirar de conviure-hi el màxim de temps possible per intentar entendre'l i comprendre'l. I a partir d'aquí, com deia l'Ariadna, a Guadalajara, al cap de tres setmanes teníem unes relacions amb el barri que ens permetien entendre moltes coses.

És una mateixa metodologia de treball que apliqueu a tot allò que feu. Com es fan compatibles aquestes altres maneres d'entendre la pràctica i la formulació de projectes amb les dinàmiques pròpies de les institucions?

A: D'això n'hem après molt. Al principi parlàvem d'interdisciplinarietat, després de transdisciplinarietat, ara penso que som força indisciplinats; el que fem és crear un marc de treball que funcioni per a les institucions i a partir d'aquí desenvolupem cada proposta. Creiem totalment en els temps no productius i en la potencialitat dels espais de transició; els espais de menjar, òbviament, però penso també en els patis de les escoles, en els passadissos, aquests espais intermedis, per això, aquí, cada jornada del cicle *Si no vols pols no vinguis a l'era* té una durada de set hores, perquè respon a una convicció real que l'afecte passa més fora que dins d'aquestes propostes. I penso que, precisament en aquest estat de pandèmia, el que necessitem són espais de convivència, espais on pugui estar i en els quals pugui parlar-ne... En aquest sentit, projectes com el que hem estat desenvolupant aquest any amb l'alumnat de l'institut Josep Brugulat de Banyoles –que formarà part d'una exposició que es presentarà al Bòlit durant el mes de setembre i del qual n'ha derivat una pel·lícula que

es projectarà al Cinema Truffaut– són més necessaris que mai. Que algú vagi allà, tregui l'alumnat de l'aula, els faci preguntes, permeti o deixi que l'alumnat n'hi faci... en definitiva, que provoqui algun tipus de disrupció en un sistema que ho necessita.

Tornem al projecte *Ayer, hoy, mañana* que vau dur a terme per encàrrec d'Espacios Revelados a Guadalajara (Mèxic).

I: Guadalajara és una ciutat que als anys 60 rep una injecció molt elevada de capital per tal d'engegar tota una sèrie de projectes urbanístics. Als anys 70 i 80 això cau en l'oblit i es troben que moltes d'aquestes infraestructures o equipaments no s'acaben de construir o no acaben d'arrencar i activar-se. El projecte que vam plantejar partia d'un treball en relació amb el mercat i amb el centre cultural d'un barri de la ciutat. Amb aquesta idea, el que vam fer va ser passar el màxim de temps possible al barri, conèixer les persones que hi vivien i plantejar diverses accions. Una de les accions clares que teníem era que podíem acabar fent una pel·lícula de tot el procés, però, durant aquest, ens vam adonar que el centre cultural necessitava certes coses que potser tenien desateses. I així és com vam imaginar com podria ser muntar una espècie de cuina dins el centre cultural, que fos un lloc –per al qual vam construir unes taules, uns bancs– per tal que la gent que vivia i treballava allà tingués un punt de trobada una mica més agradable que el que tenien fins aleshores.

I a partir de la idea de cuinar un plat, que era un plat típic de Guadalajara que es diu *Pozole* i que la bibliotecària del centre cultural ens va ensenyar a cuinar, vam fer una festa i una trobada entre totes.

El menjar o la cuina és una qüestió que està present en els vostres projectes des dels inicis de nyamnyam. Com sorgeix?

I: nyamnyam és un projecte que muta constantment al llarg del temps. L'any 2012, en plena crisi econòmica, les retallades fan que ens quedem sense una sèrie de recursos que ens permetien tirar endavant els nostres treballs. En aquell moment tenia una empresa que es deia nyamnyam, a través de la qual feia pàgines web conjuntament amb en Jordi Daví, i aquesta mateixa situació fa que també ens replantegem aquest projecte. Llavors decideixo enviar un correu electrònic a alguns contactes meus explicant coses que sé i que m'agrada fer, entre les quals hi havia cuinar, però també editar vídeos, pintar parets, fer llibres, etc. Una persona va contestar dient-me que estava cansat de menjar al bar que hi havia sota la seva feina i em va demanar si podia preparar-li menjar per emportar. I així, nyamnyam, que fins aleshores era una empresa digital, es va convertir en nyamnyam al buit. I durant un any vam estar fent això, sense plantejar-nos si el que estàvem fent era un projecte artístic o no. Evidentment era un projecte fet per artistes, però segurament no era considerat com a tal. Al principi, quan parlàvem de la història de nyamnyam, aquesta part del relat la bandejàvem una mica.

Un cop muntat el projecte de nyamnyam al buit és quan ens vam conèixer amb l'Ariadna i vam decidir buscar un lloc més gran on viure, on poder desenvolupar la nostra feina i on poder muntar una cuina. I llavors va ser quan ens vam traslladar al barri del Poblenou (Barcelona) i on, al cap d'un any, d'una manera molt orgànica, vam començar a reconvertir aquest projecte de menjar per emportar en un projecte cultural.

“Al principi parlàvem d’interdisciplinarietat, després de transdisciplinarietat, ara penso que som força indisciplinats; el que fem és crear un marc de treball que funcioni per a les institucions i a partir d’aquí desenvolupem cada proposta.”

Evidentment que l'espai ja el vam agafar amb la idea que hi passessin coses, per tal de generar un context.

A: El que hem entès al cap d'uns anys és que això tenia a veure amb el menjar, però bàsicament amb el que tenia a veure era amb la quotidianitat. En aquest cas, el menjar tenia molt a veure amb la supervivència del projecte. Quan vam començar a fer les primeres coses a l'espai pensàvem que si la gent venia i dinava, no és que vinguessin a dinar, sinó que venien a veure un treball i dinaven i, si ho feien, podien posar-hi uns recursos que ens permetien mantenir econòmicament el projecte des de l'autogestió. En aquest sentit, el menjar ens va servir d'eina per mantenir el cicle *Todo lo que me gusta es ilegal, inmoral o engorda*.

I: El menjar no era pròpiament el que fèiem, no era l'objecte ni la finalitat, era una eina, una manera d'arribar al públic, el pretext que ens servia per compartir una estona. Jo crec que hem passat molt de temps intentant fer entendre a la gent que no fèiem *eat art* i ara que sembla que això ja està superat, sabem que en qualsevol moment podem fer una sopa i que la sopa serà l'eix que ho vertebrarà tot. Amb *Oído cocina*, un dels darrers projectes que hem fet, tornem a la cuina, però no cuinem, sinó que mirem de fer visible allò que no ho és.

A: A *Oído cocina*, una proposta desenvolupada en el marc de l'exposició "FOOD. La utopia de la proximitat" del Bòlit, el que vam plantejar va ser retransmetre des de dins la cuina d'un restaurant, què hi estava passant i les històries que havíem recopilat al llarg de la setmana que vam estar-hi treballant, mentre la gent menjava. En aquest cas, hi havia una qüestió que tenia a veure amb el directe, però també amb la història que et permet entendre com has arribat fins allà. Aquestes coses mínimes que ens van anar explicant la família i els treballadors de Can Roca et fan entendre més o millor què està passant, molt més, fins i tot, que els grans relats o discursos al voltant del restaurant. Al mateix temps, generàvem paral·lelismes temporals entre una història, la del restaurant Can Roca, i el referent del restaurant FOOD de Matta-Clark, com, per exemple, fent evident que els dos restaurants van obrir portes en un lapse de temps de quatre anys de diferència, un l'any 1967 i l'altre el 1971.

I: Es tracta, també, d'un encàrrec que ve de l'àmbit de les arts visuals, però que ens acaba portant a transitar entre aquestes i les arts escèniques. Al final s'apropava més a la idea d'una *performance* o d'una proposta escènica, perquè, tot i semblar que les coses no passessin, o que passessin sense voler, en realitat hi havia un guió molt clar. Era una *performance* sense *performers*, perquè hi havia un mur al davant que ocultava l'acció. En el fons sempre hi ha aquesta idea de com anar basculant constantment entre aquests dos mons.

Aquest fet de transitar o fer permeables diverses disciplines artístiques respon a la idiosincràsia mateixa de nyamnyam, en el sentit que en un inici, pel que fa a les pràctiques individuals, l'Iñaki venia d'una trajectòria més vinculada a l'àmbit de les arts visuals i l'Ariadna desenvolupava les seves propostes sota el paraigua de les arts escèniques o la dansa?

A: Sí, i per nosaltres és la mateixa cosa, però sempre estem intentant trobar maneres d'anomenar-ho. La sensació que tenim és la d'habitar en un estat constant de buscar-li un nom, de buscar-li paraules.

En aquesta bicefàlia entre col·lectiu artístic i espai o estructura que acull o acompanya processos i projectes d'altres, el que defineix què és nyamnyam passa per posar l'accent en la manera, en el *com* i no tant en el *què*. Sempre hi ha unes dèries o unes qüestions que es posen en joc en els projectes, però que en funció dels contextos es materialitzen d'una forma o d'una altra.

A: L'etiqueta de nyamnyam respon gairebé a una estratègia de camuflatge. No som nyamnyam-companyia de teatre, nyamnyam-espai de creació, de subtítols en podríem trobar molts i segurament tots són veritat i cap és mentida. Però utilitzar només nyamnyam ens permet convertir-nos en allò que ens vingui de gust en aquell moment i, alhora, ens possibilita poder transitar per tots aquests espais i formes. Si fos d'una altra manera, sentiríem que s'esgota de seguida el marc en el qual podem treballar.

El gener de 2022 presentareu el projecte *A quatre potes* al Teatre Municipal de Girona. És un bon exemple de projectes que s'inicien en un lloc i en un moment determinat, però que s'estenen en el temps i que cada cop que es presenten muten en la resolució formal i en contingut.

I: En algun moment ens havien dit que nosaltres no acabem mai els projectes. I ara ens hem adonat que sí que els acabem, els acabem perquè els formalitzem. El que passa és que potser el cos de treball que es planteja no s'acaba, però això és inevitable. És com quan tens cinc o sis coses que et van voltant pel cap, que són aquelles coses que et fan estar més o menys viu i que, quan arriba un encàrrec, penses en com posar-les en joc.

Aquest és el cas de *A quatre potes*, que va començar essent un fanzín i una taula per casa nostra que ens permetia generar un context de trobada per a la gent que venia a participar en el cicle *Todo lo que me gusta es ilegal, inmoral o engorda*, en els tallers, etc., i que s'ha acabat convertint en tres publicacions: una intervenció en un museu als Estats Units a partir de la col·laboració amb uns altres artistes, una peça escènica que va començar a Atenes i un projecte d'interacció social sobre l'oci com a cas d'estudi a València, sempre al voltant de construir alguna cosa plegades, sigui cuinar o construir un banc. Totes aquestes formalitzacions requereixen passar temps juntes, prendre decisions i fer coses amb les mans, per acabar duent a terme una presentació pública en un espai escènic. I deixant molt clar que no es volia que quedés en un segon terme la part escènica o instal·lativa.

A: Sí, perquè hi ha aquesta qüestió que sembla que quan els projectes estan vinculats sigui com sigui al teixit, tot hagi de passar al carrer i que la formalització no sigui important, perquè el que és important és el procés. Nosaltres compartim aquesta premissa, però, a més a més, pensem que se li ha de donar un lloc real dins aquest context. És a dir, si el Graner o el Teatre Municipal de Girona estan desenvolupant aquesta proposta, està molt bé que el teatre faci l'esforç, a través nostre i d'un equip de mediació, de trobar la manera que els artistes puguin immiscir-se en els teixits, per fer una feina més situada, com dèiem abans, però també ho és que el mateix teatre, dins la seva programació regular, ho presenti en les mateixes condicions que la resta, perquè si no continuem separant aquestes dues esferes.

I: Aquest encàrrec ara des del Teatre Municipal fa replantejar tot el projecte. No podem reproduir el que va passar al Graner, perquè potser dues de les

“El menjar no era pròpiament el que fèiem, no era l’objecte ni la finalitat, era una eina, una manera d’arribar al públic, el pretext que ens servia per compartir un temps.”

persones que han de sortir a escena són dues de les persones que hem de trobar durant aquest procés de treball i, per tant, tindran unes històries diferents, unes preguntes diferents, uns contextos diferents. El lloc on construirem els bancs no serà al mateix taller on vam treballar a Barcelona, això vol dir que haurem de trobar un taller en aquest context o potser haurem d’improvisar un taller en un altre espai.

A: Ara tendim més a parlar de cossos de treball i no tant de projectes i intentem que aquests siguin molt senzills i molts complexos al mateix temps. És a dir, *A quatre potes* és un cos de treball que parteix d’una sèrie d’instruccions que ens hem imposat i que sempre hem de complir. Es tracta d’unes directrius força senzilles: el material amb el qual treballem ha de ser local, el taller on es fabricarà també, s’hi han de poder asseure un mínim de tres persones —és a dir, no es pot crear una conversa bidireccional— i, a més a més, alguna de les coses que hi passen ha de passar en l’àmbit públic. I, a partir d’aquí, el que sigui. Per això la proposta s’ha materialitzat d’una forma diferent a cada lloc i tot s’ha hagut de replantejar cada vegada, i això pot derivar en un procés molt senzill o molt complex. ✲

Girona Cultura

www.girona.cat/cultura
twitter/@cultura_gi
facebook.com/GironaCultura
youtube/GironaCultura

Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Ajuntament de Girona